Zondag 9 november 2025 - *8e zondag van de herfst - Kogerkerk*

Orgelmuziek

VOORBEREIDING

Welkom

Stilte

Drempelgebed

(gaan staan)

Intochtslied: Psalm 121 vers 1 en 2

Bemoediging

oud.l. Onze hulp is in de Naam van de ENE
gem. *de Heer van hemel en aarde*
oud.l. Eeuwige onze God keer U naar ons toe
gem. *en doe ons leven met hart en ziel*

(gaan zitten)

Zingen: Psalm 121 vers 3 en 4

Kyriegebed

We zullen de gebeden steeds afsluiten met het gezongen refrein van lied 293.
De zanggroep zal er nu mee beginnen.

Eeuwige, Algoede,
met alles wat we zijn en wat we hebben
komen we tot U:
met onze dromen, onze hoop.
Met onze angsten, ons verleden,
Met ons verdriet en onze pijn.
Met alles komen wij tot U.
Stem ons af op uw wil,
Zo bidden wij…..

Om de honger en de dorst,
het onrecht en het geweld,
op zoveel plekken in de wereld;
ogen die te veel hebben gezien,
oren die te veel hebben gehoord,
lijven die te veel littekens hebben.
Om alles komen wij tot U.
Roep uw wereld tot vrede,
Zo bidden wij ….

Om de discriminatie, de intolerantie
om de kwetsing, het alleen-zijn,
om de mond die niet gekust wordt,
om het lichaam dat niet gekoesterd wordt.
Om alles komen wij tot U.
Roep uw wereld tot liefde,
Zo bidden wij….

En laten we dan ons geloof, ons soms zo kwetsbare geloof, dat Hij nooit laat varen het werk van zijn handen, uitzingen in ons glorialied:

Glorialied: NLB 867 Loof overal

DIENST VAN HET WOORD

Inleiding
Godsdienst en oorlog. Het is en blijft een vreemde combinatie. Aan de ene kant jagen godsdiensten oorlogen aan: De kruistochten van vroeger natuurlijk, maar veel recenter ook het militante moslim fundamentalisme, of militante Joodse fundamentalisme. En telkens zijn er weer groepen van verschillende religieuze achtergronden die elkaar bestrijden.
Aan de andere kant pleiten godsdiensten ook steeds weer voor vrede. De vredesboodschappen van pausen, de kerkelijke vredesbeweging, de geweldloosheid van mensen als Martin Luther King. En wij hier die elke week weer om vrede bidden.
Het moeilijke van een aantal verhalen in de bijbel is dat ze op het eerste gezicht, bij oppervlakkige lezing, tot oorlog lijken op te roepen. Zoals het verhaal over de strijd tegen Amalek dat we straks zullen lezen. Wij zullen vandaag proberen dieper te gaan en hopelijk zullen we ontdekken dat niet strijd de roeping is van de kerk maar vrede.

Gebed bij de opening van de Schrift
Eeuwige,
Gij hebt ons woorden gegeven
die wegen wijzen
als een lamp voor onze voet,
een licht op ons pad.
Sta ons bij met uw Geest
wanneer wij ze spellen en vertalen
met het oog op onze tijd.
Maak ons open voor uw Woord,
maak ons ontvankelijk voor uw genade en uw kracht,
opdat wij volharden,
opdat wij het uithouden
opdat wij wegen zien
naar een wereld van vrede en recht.
Opdat wij geloven.
Amen

Eerste lezing: Exodus 17; 8 – 16
Amalek kwam en streed tegen Israël in Refidim.
Mozes sprak tot Jozua:
Kies mannen uit, trek uit, strijd tegen Amalek-
morgen zal ik staan, ikzelf, op het hoofd van de heuvel
met de Godsstaf in mijn hand.
Jozua deed zoals Mozes hem gezegd had:
strijden tegen Amalek.
En Mozes, Aäron en Choer gingen opwaarts naar het hoofd van de heuvel.
En het geschiedde:
Als Mozes zijn hand omhoog hield was Israël de sterkste,
als hij zijn hand liet rusten was Amalek de sterkste.
Mozes' handen werden zwaar,
zij namen een steen,
legden die onder hem,
hij ging erop zitten.
Aäron en Choer ondersteunden zijn handen,
de een rechts, de ander links.
En het geschiedde:
zijn handen waren trouw tot aan zonsondergang.
Jozua bracht Amalek en zijn volk een grote slag toe

met één houw van het zwaard.
JHWH sprak tot Mozes:
'Schrijf dit ter gedachtenis in de boekrol,
leg dit in de oren van Jozua:
Uitwissen, wegvagen zal ik
de gedachtenis aan Amalek onder de hemel'.
Mozes bouwde een slachtaltaar
en riep zijn naam:
JHWH Nisi, JHWH is mijn vaandel.
Hij sprak:
Hand op de stoel van JHWH
Strijd voor JHWH tegen Amalek
van geslacht op geslacht.
(Vertaling Huub Oosterhuis en Ales van Heusden)

Tussenzang: Houdt hoog uw staf *melodie psalm 118*

Na de lezing zingen we lied 647. De zanggroep zal couplet 1 en 3 zingen.
Tweede lezing: Lucas 18; 1 – 8 (NBV 21)
Hij vertelde hun een gelijkenis over de noodzaak om altijd te bidden en niet op te geven: 'Er was eens een rechter in een stad die voor God geen ontzag had en zich van de mensen niets aantrok. Er woonde ook een weduwe in die stad, die steeds weer naar hem toe ging met het verzoek: "Doe mij recht in het geschil met mijn tegenstander." Maar lange tijd wilde hij dat niet doen. Ten slotte zei hij bij zichzelf: Ook al heb ik voor God geen ontzag en trek ik me van de mensen niets aan, toch zal ik die weduwe recht verschaffen omdat ze me last bezorgt. Anders blijft ze eindeloos bij me komen en vliegt ze me nog aan.' Toen zei de Heer: 'Luister naar wat deze rechter zegt, al minacht hij ook het recht. Zal God dan niet zeker recht verschaffen aan zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen? Hij hoort hen immers geduldig aan. Ik zeg jullie dat Hij hun spoedig recht zal verschaffen. Maar als de Mensenzoon komt, zal Hij dan geloof vinden op aarde?'

Zingen: NLB 647 Voor mensen die naamloos (Zanggroep vers 1 en 3)

Overweging
Een half jaar geleden of zo kreeg ik van mijn broer een app met de volgende vraag: *Hoi Pauline*, schreef hij. *Een vriend van me beweert dat de Koran ergens stelt dat Joden vernietigd moeten worden. Weet jij of dat zo is?*
Nee, dat wist ik niet. Natuurlijk niet. Zo goed ken ik de Koran niet. Maar, antwoordde ik hem, het zou natuurlijk best kunnen. Ook de Koran is, net als de bijbel, een boek uit een heel andere tijd, een heel andere omgeving, waar andere waarden golden. En net als de Bijbel zul je ook de Koran in de context van die tijd moeten lezen. En, voegde ik er nog aan toe, in de Bijbel staan ook de verschrikkelijkste dingen, bijvoorbeeld dat de Filistijnen vernietigd moeten worden. En wat te denken van het verhaal van de strijd tegen Amalek, het verhaal dat wij net gelezen hebben, waarin God tegen Mozes zegt: Uitwissen, wegvagen zal ik de gedachtenis aan Amalek onder de hemel.

Als je het letterlijk neemt, is het een verschrikkelijk verhaal. Een verhaal dat niet te rijmen valt met de boodschap van vrede en recht waar we zo'n behoefte aan hebben. Want de Amalekieten zijn toch ook mensen.
Ik moest daarbij denken aan een oud Joods verhaal. Daarin wordt verteld hoe Israël na de doortocht door de Rode Zee feest vierde. Mirjam voorop in de reidans. De engelen in de hemel wilden ook wel een feestje bouwen, maar God verbood het hen. Hij zei: 'Dat de Israëlieten feest vieren is te begrijpen. Maar jullie zouden beter moeten weten! Die Egyptenaren en hun paarden zijn ook schepselen van mij!'

Het verhaal van de strijd tegen Amalek en soortgelijke verhalen zijn echter de eeuwen door helaas wel letterlijk genomen, tot in onze tijd aan toe. Zeg maar Palestina, zeg maar Soedan, zeg maar Oekraïne, Afghanistan .. en je ziet het nog steeds gebeuren. Strijders die in naam van hun God, of hun ideologie, of geld (immers ook een god) anderen vernietigen.
Maar als we dit verhaal over de strijd tegen Amalek niet letterlijk moeten nemen, hoe moeten we het dan verstaan?

Stelt u zich eens voor. Een schamele groep Israëlieten is weggetrokken uit Egypte. Ze trekken weg naar een land waar het beter is. Maar de tocht is lang, de weg is zwaar. Dwars door de woestijn moeten ze. Ze hebben dorst en honger, ze zijn moe, bekaf. Vooral de ouderen, de kinderen, de zwakken; die redden het haast niet meer. Die blijven achter. En dan, juist dan, komen de Amalekieten. Als ze doodmoe zijn, niet meer kunnen; juist dan worden ze door Amalek van achteren aangevallen. Juist de zwakken, juist de bejaarden en de kinderen, die doden ze.

Het is laf. Zo verschrikkelijk laf. Dit wat Amalek doet, is het laffe geweld bij uitstek.
Vanwege dat verhaal, waar gebeurd of niet - dat doet er niet toe, vanwege dat verhaal is Amalek het symbool voor alle laffe, voor alle zinloze geweld dat er op aarde bestaat. Amalek dat is wat wij fascisme noemen; Amalek, dat is de vernietigingsdrang van de sterken tegenover de zwakken. Amalek dat zijn de concentratiekampen van vroeger en nu, dat is het laffe geweld tegen de weerlozen, dat is al het onrecht onder de hemel. Dat is Amalek.
Daar gaat het om als God spreekt: Ik ga de herinnering aan Amalek van de aarde wegvagen. Niet dat ene concrete volk moet vernietigd worden, niet die en die mensen met hun bloedjes van kinderen. Nee, zo mogen we het niet misverstaan. ‘De herinnering aan Amalek van de aarde wegvagen' dat is alle geweld, alle zinloze laffe geweld, alle onrecht, alle racisme en fascisme; dat zal worden weggevaagd.

Het is niet moeilijk om Amalek ook in onze tijd aan te wijzen. Ik hoef maar Gaza te noemen, of de Westelijke Jordaanoever. Ik hoef de beelden die we zien van Soedan maar voor de geest te halen, of de bombardementen op Oekraïne.
Maar Amalek is ook dichtbij, in ons eigen land. De vrouwen die worden teruggestuurd naar Afghanistan, het strengste asielbeleid ooit. Maar ook een vader die zijn kind kleineert, een bejaarde die aan zijn lot wordt overgelaten. Misschien is Amalek zelfs wel in onszelf. Daar waar haat en wrok om wat ons is aangedaan het wint van liefde en vergeving, daar is Amalek aan de winnende hand.
De eeuwen door heeft Amalek het op de weerlozen gemunt, op armen en vreemdelingen. En dat doet hij nog steeds. Is er dan niets dat we kunnen doen om hem te verslaan?

Ja, toch. En juist daarom is dit verhaal van Israël versus Amalek zo’n bevrijdend verhaal. We kúnnen iets doen om Amalek er onder te krijgen, om het kwaad in onze wereld uit te roeien.
Want, vertelt het verhaal, telkens als Mozes de staf van God omhooghoudt is Israël aan de winnende hand, Maar als hij zijn armen laat zakken wint Amalek.
Met de staf van God dus, daarmee kan Amalek worden verslagen. Misschien kun je zeggen, met de maatstaf van God. Met de maatstaf die God voor onze wereld aanlegt, met de richting die Hij ons wijst, de beginselen die Hij ons voorhoudt. De maatstaf van God is: Gij zult niet doden, hebt u naaste lief

gelijk u zelf. Als die maatstaf wordt hooggehouden, dan, ja dan kan Amalek worden verslagen.

Maar het is een taaie strijd. Dat blijkt wel aan de armen van Mozes die moe worden. Alleen kan je het blijkbaar niet. Net zoals Mozes Aäron en Chur nodig had om Gods maatstaf hoog te houden, zo hebben wij ook elkaar nodig in die strijd tegen Amalek die doorgaat tot in onze dagen.
En misschien omdat het zo ’n taaie strijd is, roep Jezus ons op om te bidden en de moed niet op te geven.
Zo heeft Hij immers zelf geleefd: Met zijn armen omhoog, met Gods maatstaf omhoog. Het is alsof Hij zegt: Het eerste wapen om Amalek er onder te krijgen is ons gebed.

Maar ja, wat is bidden eigenlijk? Toen ik kind was, en een traditioneel Godsbeeld had, was bidden gemakkelijk. Je vroeg God om van alles en geloofde dat Hij luisterde en hopelijk ook voor je deed wat je vroeg. Maar de meesten van ons geloven niet meer in zo’n God. Niet meer als een man (ja, meestal een man) die je gebeden kan verhoren. Het zou ook oneerlijk zijn. Want waarom zou hij dan de een veilig laten thuis komen en de ander niet. Waarom zou bij ons voor vrede zorgen, maar in zoveel andere landen niet. En we bidden al jarenlang voor Palestina, voor Oekraïne, maar veel lijkt het niet te helpen.
Maar hoe bid je dan? Kun je dan nog wel bidden?

Het hangt er misschien maar van af wat we onder bidden verstaan. Het bidden dat Jezus ons voorhoudt is in ieder geval meer dan om hulp roepen en verwachten dat God de rest wel voor ons doet.
Misschien ligt de waarde van ons gebed wel in de daad van het bidden zelf: Dat we even stil staan bij wat er is. Natuurlijk bij datgene waar we dankbaar om kunnen zijn. Maar zeker ook stil staan bij wat er niet goed is, ellendig is voor jezelf en voor de mensen en de wereld om ons heen. Misschien ligt de belangrijkste waarde van ons gebed wel hierin dat je je verbindt met God en met wat God van ons vraagt.

Want veel meer dan praten, is bidden misschien wel luisteren: Horen naar de stem van God. Horen om Gods maatstaf tot onze eigen maatstaf te maken.
En juist daarom zijn die momenten van gebed zo belangrijk. Als we als maar doorhollen, zouden we bijna vergeten dat er een andere wereld hard nodig is. We zouden vergeten dat het recht van de sterkste, het minachten van de zwakste niet gewoon is. Dat we zo niet zijn bedoeld. We zouden vergeten dat

God ons telkens oproept om het kwaad niet te accepteren en Amalek geen ruimte te geven.
Bidden, dag en nacht zegt Jezus, telkens weer; horen hoe wij zijn bedoeld; de maatstaf van God ons te binnen brengen om hem hoog te kunnen houden.
Daarin is Jezus ons voorgegaan. Want alleen zo kunnen we Amalek verslaan.
Amen

Orgelmuziek: Tierce en Taille - Jean Adam Guilain

De zanggroep zingt het couplet van vers 1, 2 en 3 en wij met zijn allen het refrein. Vers 4 zingen we helemaal met zijn allen.
Zingen: NLB 1016 Kom, laat ons opgaan

DIENST VAN GEBEDEN EN GAVEN

Mededelingen

Inzameling van de gaven

Orgelmuziek

Dank- en voorbeden telkens afgesloten met
gezongen acclamatie NLB 367b
Voorganger: Daarom bidden wij
Gemeente: Heer, onze Heer, ontferm U over ons

Afgelopen zondag, Allerzielen, hebben verschillende mensen tijdens de lichtjesavond namen opgeschreven van mensen die ze missen, van mensen die ze willen blijven gedenken. We zullen al die namen meenemen in onze gebeden.
Laten wij bidden.

Gij God, die één en eeuwig zijt
verweg, onbeeldbaar God,
maar in uw woord dichtbij
doe ons verstaan
keer ons om naar U toe,
keer ons om naar elkaar.

Zie toch, God,
voor Uw ogen deze wereld;
de miljoenen vluchtelingen,
de ontelbaren levend in angst.
Zie Uw volk in Soedan,
Uw mensen in Palestina,
in de Oekraïne.
Zoveel plekken waar het geweld
niet lijkt te stoppen.
Zie voor uw ogen
de groeiende verharding tegen vreemdelingen,
het recht van de sterkste.
En wij bidden U alleen maar:
Verberg Uw aangezicht toch niet,
bescherm ons tegen ons zelf.
Daarom bidden wij

Midden in al onze verwarring
hebben wij van U gehoord:
dat van U de toekomst is,
dat Amalek zal worden weggevaagd,
dat Uw Koninkrijk zal komen,
Uw Wil geschieden.
Geef ons het geloof,
zo bidden wij,
geef ons het vertrouwen,
dat het waar zal zijn.
Maak het waar door ons.
Daarom bidden wij

Wij danken U
om al het goede tussen mensen
dat nog bestaat;
om vriendelijkheid en liefde,
om aandacht en geduld;
om troost waar droefheid is,
om warmte waar mensen zijn verkild.
Geef dat het in ons mag bestaan
Daarom bidden wij

We bidden U voor deze gemeente van de Kogerkerk.
Dat we elkaar mogen blijven dragen en steunen.
We bidden speciaal voor hen
die ziek zijn. Dat ze troost mogen vinden en kracht.

Wij gedenken wij allen
die ons zijn voorgegaan
en die wij zo pijnlijk missen.
We noemen U de namen van:
oma Gré en oma Riek,
papa en mama, Ad, Tetty en Liesbeth,
Benito, oma Loila en opa Max.
We gedenken al onze overleden dierbaren.
Dat wat ze geweest zijn mag voortleven
in het licht van God.

En in de stilte leggen wij U voor
al wat geen ander voor ons zeggen kan
(stilte)

Gezegend zijt Gij,
levende liefde,
Kom met uw Geest over ons.

Onze Vader
En laten we dan alles wat in ons omgaat, samenbrengen in het gebed dat Jezus ons leerde.

Onze Vader die in de hemelen zijt,
Uw naam worde geheiligd
Uw koninkrijk kome
Uw wil geschiede, gelijk in de hemel zo ook op aarde
Geef ons heden ons dagelijks brood.
En vergeef ons onze schulden gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren.
En leid ons niet in verzoeking
maar verlos ons van de boze
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
tot in eeuwigheid.
Amen.

(gaan staan)

Slotlied: NLB 418 God schenk ons de kracht

Wegzending en zegen *beantwoord met*
Dat wij mogen leven naar de woorden van de Eeuwige,
dat wij de maatstaf van God steeds hoog mogen houden.
Moge daartoe de Eeuwige ons zegenen:

De Eeuwige zegene en behoede U,
de Eeuwige doe zijn aangezicht over ons lichten en zij ons genadig.
de Eeuwige verheffe haar aangezicht over ons
en geve ons vrede.

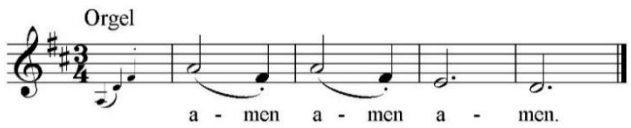

Orgelspel: Dialogue sur les Grands Jeux -
Jean Adam Guilain

Ontmoeting met koffie en thee, Welkom!